



Lauksaimniecības zinātne Latvijā - situācija un risinājumi

Daži kopsecinājumi
un
attīstības pamatnostādnes un darbības virzieni

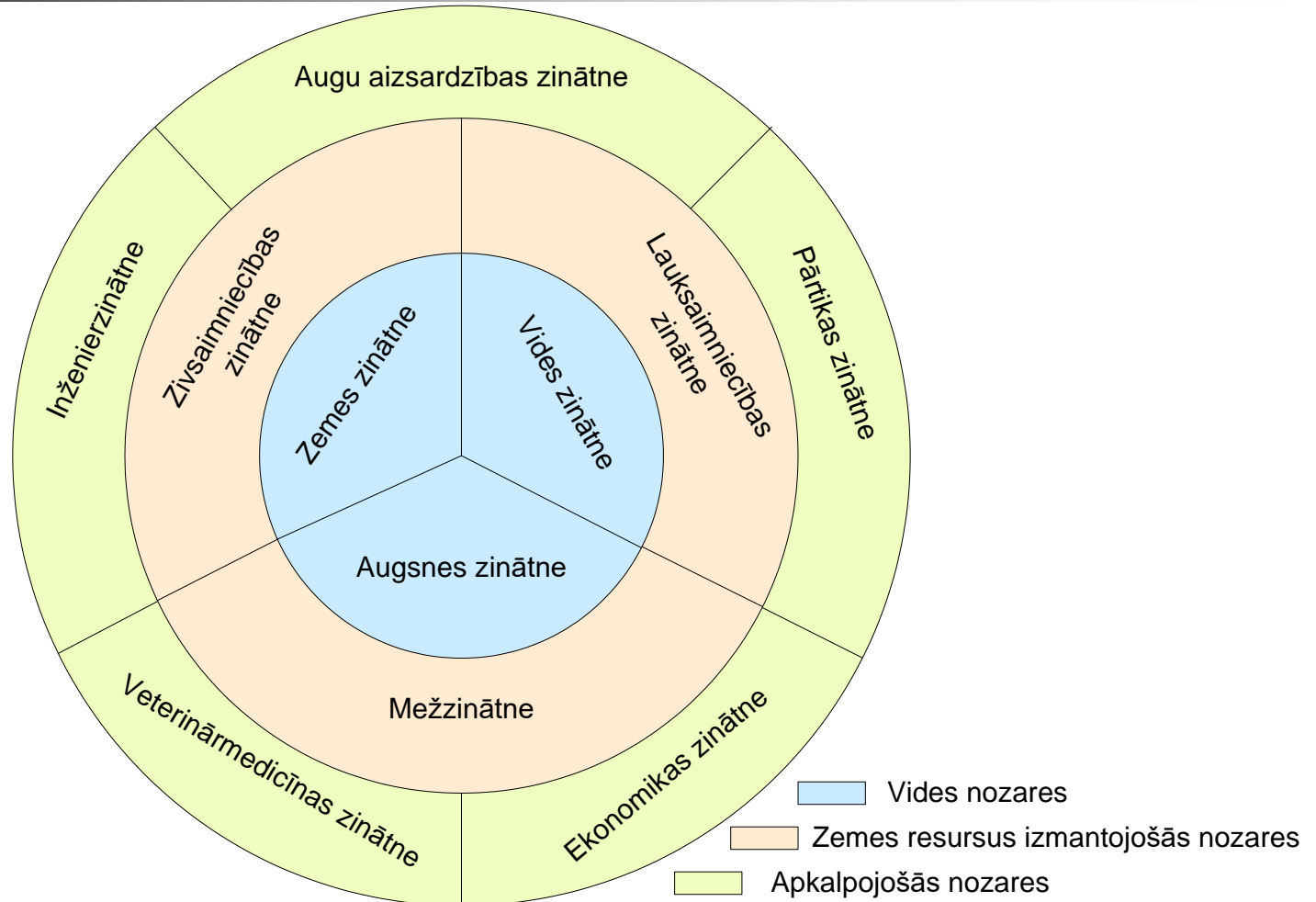
Kas notiek apkārt un

ko mums jāredz?

- Eiropā reformējas ekonomikas, zinātnes un lauksaimniecības/lauku/vides politika
 - 7. ietvarprogrammas veidošanās
 - KLP, zivsaimniecības politikas reforma un Eiropas mežu stratēģijas formulēšana
- Latvijā reformējas Latvijas zinātnes politika
 - Jaunais Zinātniskās darbības likums (pieņemts un spēkā esošs)
 - Pakārtotie tiesību akti (ideju līmenī un izstrādes stadijā)
- Latvijā attīstās lauksaimniecības/lauku/vides politika
 - Latvijas lauku un lauksaimniecības attīstības stratēģija un politikas pamatnostādnes

Zemkopības klasteris (ZZK)

zinātnes



Zemkopības liellozares attīstības uzdevumi ZZK

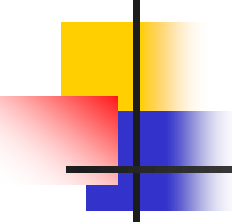
- kompleksa zemes un lauku dabas vides resursu izmantošana :
 - droša pārtika – l/s, akvakultūras un meža izcelsmes (baraviku industriālās plantācijas???)
 - biomasas industriālai izmantošanai – energonesējs, lietkoksne, celuloze, šķiedra
 - rekreatīva un reģenerējoša vide
- mērķsektora konkurētspējas izaugsme
 - jauni, augstākas pievienotās vērtības produkti
 - efektīvas ražošanas tehnoloģijas
- līdzsvarotas lauku vides saglabāšana un attīstība
- zināšanās balstīta attīstība
 - gudrāki ražotāji

ZZK attīstības pamatproblēmas (1)



1. Attīstības virzības koordinācijas trūkums
 - ZZK darbības koordinācijas un finanšu vadības sistēma neatbilst sabiedrības izpratnes virzībai par zemkopības liellozares attīstības uzdevumiem:
 - kompleksums un starpdisciplināritāte
 - pielietojamība un rezultātu atdeves efektivitāte
 - zināšanu līderība
2. Īstermiņa vajadzību un ilgtermiņa attīstības iespēju nesabalansētība
 - Projektu rezultāti nepieciešami strauji
 - bāzes izveide radošai perspektīvai – ilgāks process

ZZK attīstības pamatproblēmas (2)

- 
-
3. Pētniecības institucionālā un darbības sadrumstalotība
 - maz reālas sadarbības projektu
 - starpdisciplināru
 - starpinstitucionālu
 - nelieli projekti
 - pētniecības jomā strādājošo institūciju nekoordinēta attīstība
 4. Z Personāla darbības un izaugsmes motivācijas nepietiekamība
 - perspektīvas neskaidrība
 - atalgojuma konkurēt-mazspēja
 - atalgojuma nepietiekama sasaiste ar darba rezultātu sabiedrisko atzinību

Primāri

novēršamās pamatproblēmas (3)

5. Pētniecības bāzes nepietiekama attīstība
 - personāls
 - aprīkojums
6. Informācijas apmaiņas deficīts
 - ZZK iekšienē
 - personāla **ekspertīze** jaunu projektu attīstībai
 - **projekti un rezultāti** izmantošanai un jaunu veidošanai
 - **pētījumu bāze**
 - ZZK vs lietotāji
 - pētījumu **rezultāti** un to adaptācija pielietojamā formā
 - **idejas** pētījumu un sabiedrības, un saimniecības attīstībai
 - pētījumu virzienu un **uzdevumu** formulēšana
 - ZZK vs Latvijas zinātne un sabiedrība
 - **ZZK rezultātu** tautsaimnieciskā un sabiedriskā nozīmība

Primāri novēršamās pamatproblēmas (4)

7. Pētījumu nepietiekama rezultativitāte

- pētījumi vairāk ir procesa ne rezultāt- orientēti
 - mazi projekti \Leftrightarrow zemas prasības
 - rezultāti zinātniski neaprobēti
 - mērķi un uzdevumi ir ekonomiski nerezultatīvi

8. Izglītības programmu un pētniecības attīstības nesasaiste

- augstākās izglītības profesūras nepietiekamība
- akadēmisko studiju programmu studentu maza iesaiste praktiskajā pētniecībā

9. Zināšanu (cilvēku) nepietiekamība atsevišķās pētniecības jomās

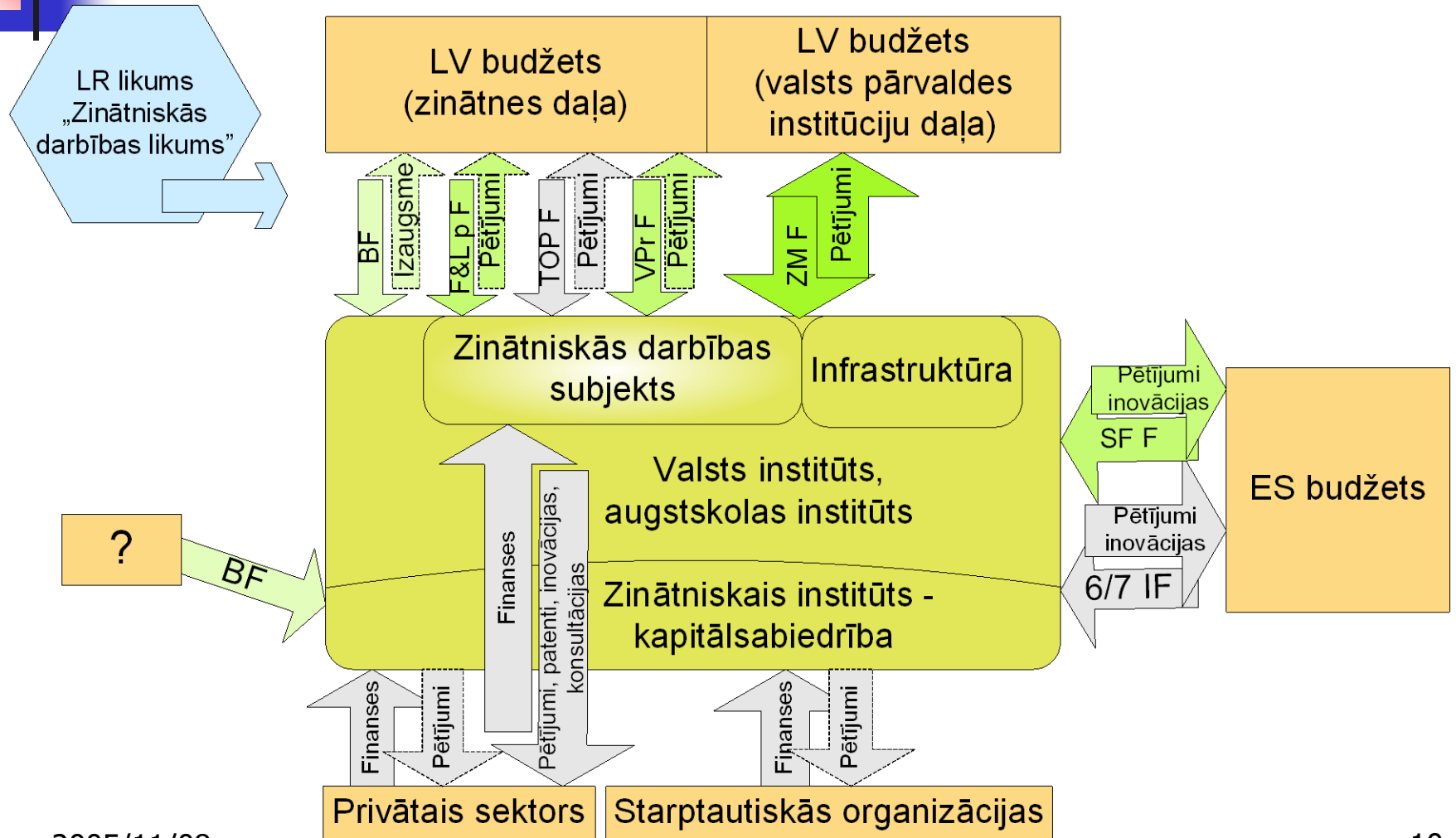
ZZK vieta

LV zinātnes attiecību sistēmā



KO varam ietekmēt?

– ZZK finansēšanas plūsmas





Piedāvātie risinājumi

Risinājumi - pamatprincipi

- **Papildināmība**
 - ar LV zinātnes attīstības virzību
 - ZZK attīstībai jāiekļaujas LV zinātnes attīstībā kā LZK daļai
 - ar ES zinātnes virzību
- **Pozitīvi motivēta brīvprātība**
 - galvenais resurss ir motivēts pētnieks
- **Pieprasījuma virzīta attīstība**
 - finanses atspoguļo prioritārās vajadzības
- **Partnerība**
 - starpinstitucionāla un starpdisciplināra
 - starpnozaru un sociāla
- **Rezultatīvitate**
 - darba rezultātā jārodas produktam
 - rezultātam jānonāk līdz lietotājam

R1. ZZK pārvaldības [un koordinācijas un vadības] sistēmas (PaKaVS) izveidošana

- ZM Zinātnes nodaļa Zināšanu vadības blokā
- Sektora zināšanu partnerības padome (ZPP)
 - Vēlēta (deleģēta) koordinācijas padome
 - pastāvīgs ZPP sekretariāts
- Nozares informācijas un inovāciju veicināšanas centrs
- Zinātņu virzienu attīstības vadības grupas
 - meža
 - pārtikas
 - lauksaimniecības
 - ūdens
 - vides
 - u.c.

PaKaVS 1-

ZM Zinātnes nodaļa Zināšanu vadības blokā

- Vieta struktūrā
 - ZM Zināšanu attīstības vadības blokā
 - saskaņā ar ZM struktūras attīstības plāniem
- Uzdevumi
 - ZM Zinātnes politikas formulēšana un īstenošanas vadība
 - saskarsme ar sektora ekonomikas un politikas attīstības virzību
 - ZZK valsts struktūru pārvaldība
 - stratēģija, attīstības plāni, darbības pārskati;
 - valsts finanšu resursu izlietošanas vadība
 - pētniecībai novirzāmo valsts resursu strukturēšana
 - VPP (valsts pasūtītu pētījumu) projektu DU (darbuzdevumu) izstrāde

PaKaVS 2 - Sektora zināšanu partnerības padome (ZPP)

- Institucionālais risinājums
 - Deleģēti vērēta struktūra < 25 personām
 - ZM apstiprināts nolikums
- Uzdevumi
 - Sektora attīstības prioritāro virzienu formulēšana Latvijas attīstības mērogā un nozares iekšienē;
 - Sektora finansēšanas resursu sadalījums pa finansēšanas asīm;
 - Pētījumu programmu projektu pieteikumu izvērtēšana;
 - Pētījumu programmu projektu rezultātu izvērtēšana;
 - Sektora pētījumu centru attīstības stratēģiju apstiprināšana

PaKaVS 2a - Sektora zināšanu partnerības padome (ZPP)

- Pārstāvniecība (projekta versija)

ZM	1-2 vai 4-5	deleģēti
LLMZA	1	deleģēti
LZP Nozaru Ekspertu komisiju vadītāji	4-5	vēlēti deleģēti
PUF, LOSP, MKP, LZSP	4	deleģēti
LLKC;	1	deleģēti
LLU	1	deleģēti
biznesa pārstāvji	2-3	vēlēti
pētnieku pārstāvji	2-3	vēlēti
Citas struktūras delegāti (valsts?, pētnieki?)		

PaKaVS 3 - pastāvīgs ZPP sekretariāts

- **Institucionālais risinājums**
 - ZM struktūrvienība Zinātnes nodaļas ietvaros;
 - Atsevišķa, īpaši izveidota struktūra (piem., inovāciju centrs);
 - Deleģēts ārpakalpojums kādai esošai struktūrai
- **Uzdevumi**
 - Sektora Zināšanu partnerības padomes (ZPP) darbības un lēmumu sagatavošanas procesa nodrošināšana (analogas LAP UK sekretariātam);
 - Iekšējā un ārējā komunikācija

PaKaVS 4 - Nozares informācijas un inovāciju veicināšanas centrs



- **Institucionālais risinājums**
 - Atsevišķa struktūrvienība;
 - ZM struktūrvienība Zinātnes nodaļas ietvaros;
 - Deleģēts ārpalpojums

- **Uzdevumi**
 - Pētījumu centru un zinātnieku reģistra izveide un uzturēšana;
 - Pētījumu un publikāciju reģistra izveide un uzturēšana;
 - Publiski finansēto (arī citu ???) ZZK pētniecības projektu monitorings;
 - Pētījumu rezultātu publiskošana (bibliotēka, internetizācija)
 - ??? ZPP pastāvīgā sekretariāta uzdevumu pildīšana

R2. Finansēšanas resursu dalījums asīs



- **Monitoringa programmas**
 - valsts starptautisko saistību un nacionālās attīstības interešu nodrošināšanai
- **Pētījumu projekti un programmas**
 - zināšanu iegūšanai un izmantošanai konkrētās problēmas risināšanai;
- **ZZK zinātnes bāzes attīstība**
 - specifiskās infrastruktūras attīstībai, saskaņā ar ZPP apstiprinātajām institūciju attīstības stratēģijām
- **Koordinācija un informācijas apmaiņa**

Finansēšanas resursu dalījums asīs - projekti

- Pielietojamie mikroprojekti
 - aktuālo (īstermiņa un vidēja termiņa) problēmu risināšanai,
- ZZK pētījumu programmas
 - Minimālais projekta sliekšnis – Ls60000
 - Priekšrocība projektiem:
 - starpnozarū un starpinstitūciju pētniecība;
 - vidēja termiņa (2-3 gadi)
 - kas izmanto no citiem resursiem finansētus pētniecības darba rezultātus;
 - piederība definētajiem prioritārajiem virzieniem;
 - universitāšu maģistra un doktora studiju programmu studentu veicamā darba daļa programmu izstrādē.
- Starptautiskās sadarbības projektu līdzfinansēšana
 - attīstība posmos
 - Pieteikums - pamats projektu sagatavošana
 - Apstiprinājums - izpildes līdzfinansējumam

R3. Pētniecības iekšējā institucionālā reforma

- (+) – par
 - Koordinācijas un centralizācijas vajadzības pazīmes, īpaši vides un augu zinātnē
- (-) – pret
 - Neattīstīta reformas vide
 - nedefinēts pieprasījums - pētniecības uzdevumi, augstskolas attīstība
 - nereformēta finanšu vadības plūsma- bāze, programmas, projekti
 - Reformas finansiālā seguma trūkums
 - sākotnējās investīcijas vēlākam ieguvumam
 - Sasteigtu lēmumu postošā ietekme
 - tālāka personāla resursu zaudēšana nav veicināma (pieļaujama)
- Rekomendācija – pakāpeniska attīstība:
 - pieprasījuma vadības sistēma caur finanšu vadību
 - PC attīstības stratēģiju izstrāde
 - starpinstitucionālās sadarbības veicināšana projektos
 - studentu piesaistīšanas pētījumu projektu izstrādē veicināšana

Ieguvumi:



- notikusi ZZK pašapzināšana
- attīstīta partnerība
 - zinātniskā
 - sociālā
- definētas veicamās darbības
 - ZZV vs valsts –
 - zinātnes stratēģija, prioritārie pētniecības virzieni, tiesiskā vide, finanšu plūsma
 - intra ZZK –
 - institucionālā attīstība, finanšu vadība, sekundārā stratēģija, starptautiskā integrācija
- iezīmēti tālākie darbības virzieni
 - ZZK integrēta attīstība
 - jauni prioritāri pētniecības virzieni vides resursu izmantošanai
 - resursu koordinācija
 - zinātniskās bāzes pilnveidošana